

Gruodžio 11 d. 17.15 val. kviečiame į Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje (Respublikos g. 14) vyksiantį dzūkišką renginį, kurio metu bus pristatytas dzūkų pamiltas, jau trečius metus leidžiamas „Dzūkų kalendorus“.

Renginyje dalyvaus prie „Dzūkų kalendoraus 2020“ gimimo prisidėję: etnologė Nijolė Marcinkevičienė, kalbininkė dr. Asta Leskauskaitė, poetas, kalendoriaus sudarytojas ir asociacijos „Vilniaus dzūkuliai“ pirmininkas Juozas Vitkauskas. Dzūkišką aurą skleis bardas Kristupas Černiauskas, o kartu bus pristatyta ir Merkinės ansamblio „Kukumbalio“ nauja kompaktinė plokštelė „Devynios žolelės“.

J. Žitkauskas tikina, kad šis kalendorius pirmiausia yra kultūrinė žinia apie skirtingus Dzūkijos regionus. „Nerengiu kalendorių, turinčių vien komercinę paskirtį, bet ir neleidžiu tokių, kuriais skirta tik grožėtis. Man svarbu kultūrinį aspektą derinti su praktiškumu, noriu, kad kalendorių ant sienos pasikabinęs ar ant stalo pasistatęs žmogus nuolat į jį žvilgtelėtų, kažką perskaitytų, įsimintų įdomių faktų apie Dzūkiją“, – sako jis.

Jau treči metai iš eilės pasirodantis „Dzūkų kalendorus“ šiemet išsiskiria ryškiomis spalvomis ir dvelkia praėjusio amžiaus pabaigos nostalgija – jį puošia fotomenininko Vytauto Stanionio 1999-aisiais darytos fotografijos, iš kurių žvelgia skirtingų Dzūkijos miestelių gyventojų veidai. Visus juos galima gerai išžiūrėti, galbūt net atpažinti draugus, artimuosius, pažįstamus.

J. Žitkausko pastangos kurti ne tik gražius, bet ir originalius, įdomia informacija užpildytus ir kultūriškai praturtinančius kalendarius neliko nepastebėtos. Pernai išleistas „Dzūkų kalendorus 2019“ buvo įvertintas trisdešimtąja, jubiliejine Lauryno Ivinskio premija kaip geriausias metų kalendorius. Ši premija skirta skatinti Lietuvos kalendorių sudarytojus, tęsiančius lietuviško kalendoriaus tėvo Lauryno Ivinskio tradiciją.

Kaip pasakoja J. Žitkauskas, iliustruoti kalendorių Dzūkijos miestelių gyventojų veidais kilo

mintis

prieš kelerius metus: „Prie manęs priėjo senų laikų draugas, Alytuje gyvenantis fotomenininkas V.

Stanionis ir papasakojo turįs nuotraukų iš 1999-ųjų, kai fotografavo keliolikos Dzūkijos miestelių

gyventojus. Tąkart sutarėme dirbti kartu.“

Naujausias – sieninis ir stalinis – „Dzūkų kalendorus“ skirtas ne tik „XX amžiu atmyc“ ir ryškiomis,

spalvingomis nuotraukomis pasigrožėti. Vartydamas kalendorių, susipažįsti su trumpa tų vietovių

istorija, perskaitęs kalbininkės Astos Leskauskaitės parengtus tekstukus, sužinai, kaip tame krašte

yra šnekama, o etnologė Nijolė Marcinkevičienė šįkart surinko įdomiausius receptus, mokačius

pasigaminti gardžius patiekalus iš įvairių augalų.

Pavyzdžiui, ar žinojote, kad iš apynių galima išsikepti ragaišį? „Moliniam uzbonėlin, vasarošilcin

vandenin indedam apynių, ruginių myltų, ir pastatai puodžynėlį tamsiai ir šiltai, kad užrūgtų“, –

rašoma kalendoriuje. Su Lietuvos miškų augmenija menkai susipažinusiems, bet dzūkiškus receptus išbandyti trokštantiesiems žmonėms gelbsti botaniko Mindaugo Lapelės nuotraukos.

Šįkart kalendorius išsiskiria ir meteorologijos skiltimi „Tep spėdavo mūs dziedai...“, kuri supažindina su liaudiškais orų spėjimo metodais: „kadų aina traukinys ir sunkiai ūža – bus lietaus“,

o „jei per Kalėdas pucia pietų vėjas, bus ankscyvas pavasaris, jei žiemys – vėlyvas.“

Daugiau apie kalendorių, jo sudarymo aplinkybes ir jame slypinčias įdomybes sužinosite užsukę į

renginį, kurio metu „Dzūkų kalendorų 2020“ moznės nuspirkc.

